

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ОРФОГРАФІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ушкань Оксана Володимирівна

Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка (Глухів)

Грона Наталія Вікторівна

Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Франка (Прилуки)

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Це потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в суспільстві. Тому актуальним завданням сучасної школи є реалізація компетентісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетентностей особистості.

Проблема формування ключових, загальнопредметних та предметних компетентностей учнів завжди була у центрі уваги українських науковців, зокрема, Т. Байбари, Н. Бібик, О. Біди, С. Бондар, М. Вашуленка, І. Гудзик, Л. Коваль, О. Локшиної, О. Онопрієнко, О. Овчарук, О. Пометун, К. Пономарьової, О. Савченко, С. Трубачевої та ін. Ученими визначено зміст основних дефініцій «компетентність» та «компетенція», здійснено порівняльну характеристику ключових компетентностей в європейських освітніх системах та розглянуто методичні аспекти формування в молодших школярів компетентностей та компетенцій [1, с. 49-50].

Треба зазначити, що компетенція і компетентність – два різних поняття. **Компетенція** – це суспільна норма, вимога, яка включає знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетенція сама по собі не є характеристикою особистості. Нею вона стає в процесі засвоєння і рефлексії учня, перетворюючись у компетентність [4].

Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв’язання певних проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини [4].

Метою статті є аналіз компетентнісно орієнтованого підходу під час вивчення орфографії на уроках української мови у початковій школі.

За Державним стандартом початкової загальної освіти та навчальною програмою для початкових класів, головною метою навчання української мови є розвиток комунікативної компетентності, яка має забезпечити учням здатність користуватись українською мовою як засобом усного і письмового спілкування. Формування як усного, так і писемного мовлення учнів передбачене вже на початковому ступені навчання, де письмо розглядається як продуктивний вид мовленнєвої діяльності, який дає можливість будувати письмові висловлювання для передачі думок, почуттів, волевиявлення тощо [2].

Об’єктивна значущість орфографії визначила її місце у сучасній програмі для початкової школи. У початковому навчанні робота над правописними навичками здійснюється на пропедевтичному рівні й передбачає формування орфографічної пильності, уміння писати низку зазначених у програмі так званих словникових слів та застосовувати окремі орфографічні правила, передбачені програмою [5].

Серед різних прийомів формування орфографічних умінь значне місце посідають диктанти. Такий вид роботи цінний тим, що створює умови для колективної роботи учнів у єдиному для всіх темпі. Написання диктанту вимагає від них високої самостійності, активності, максимального зосередження уваги, швидкого й точного використання теоретичних знань. Письмо під диктовку розвиває орфографічну пильність учнів, удосконалює навички самоконтролю [3, с. 45-47].

Наприклад, вільний диктант як вид вправ стоїть на межі між власне диктантами і докладними переказами. Суть його полягає в тому, що учні при завданні якомога точнішого відтворення продиктованого тексту все ж передають його і своїми мовними засобами, бо диктування здійснюється частинами, які практично неможливо дослівно запам'ятати й записати. Цей вид диктанту сприяє підготовці учнів до виконання більш складних форм письмових робіт, зокрема, переказів.

Зміст вільного диктанту повинен бути насичений цікавою інформацією для дітей, яка носить пізнавальний характер. Наприклад, якщо зміст тексту насичений матеріалом природничого циклу та народознавчого характеру, то це буде не тільки цікаво, але й одночасно плідним матеріалом для здійснення виховного процесу. Пропонуємо текст для вільного диктанту для учнів 4 класу:

Чорнобривці

Чорнобривці в Україні прикрашають садиби в кожному селі. Забарвлення квітів оранжеве, золотисте або буре з багатьма відтінками. Уся рослина має гіркуватий запах, що нагадує запах полину.

Чорнобривці майже ніколи не хворіють, шкідники на них не нападають. Рослина виділяє особливі речовини – фітонциди, які вбивають шкідливих черв'яків. Чорнобривцями закріпилась певна оберегова функція. Подекуди, разом з іншими травами, їх клали до першої купелі немовляти, щоб дитина була людям, як та квітка. А ще чорнобривці влітали в дівочі вінки. Вінок коли знімає, волосся береже.

Отже, одним із основних напрямів компетентнісно орієнтованого навчання є формування мовної компетентності школярів, яка полягає у здатності слухати, сприймати й відтворювати інформацію, читати і розуміти текст, вести діалог, брати участь у дискусіях, переконувати і відстоювати свою точку зору, висловлювати власні думки, міркування, погляди в усній і письмовій формах. Тож тільки за умови ретельно

продуманого добору вправ під час вивчення правил орфографії можна сформувавши в молодших школярів міцні навички грамотного письма.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Байбара Т.М. Компетентнісний підхід у початковій освіті: теоретичні засади / Т.М. Байбара // Початкова школа. – 2010. – № 8. – С. 46-50.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти. – [Чинний від 2011-04-20]. – К.: Держстандарт України 2011. – 68 с. – (Національний стандарт України).
3. Львов М.Р. Обучение орфографии в начальных классах / М.Р. Львов // Начальная школа. – 2006. – №12. – С. 41-61.
4. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів. [Електронний ресурс] / Козакова Н.Б. // Режим доступу http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/31210/
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: Початкова школа, 2006. – 432 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Ушкань Оксана Володимирівна – магістрантка Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. *Коло наукових інтересів:* Формування орфографічної компетентності учнів молодшого шкільного віку.

Грона Наталія Вікторівна - кандидат педагогічних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії викладачів української мови і літератури Прилуцького гуманітарно-педагогічного коледжу ім. І. Франка. *Коло наукових інтересів:* професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування у молодших школярів текстотворчих умінь.